

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Acriores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, M.DCCXI

Sectio Tertia. An in casu extremæ necessitatis liceat aliquam ex damnatis
ad praxim deducere?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84777](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84777)

v etita, & esse omnino improbabilis: quare mihi non probantur ea omnia, quæ quoad
 Torrec. hoc scribit Torrec. *diff. 5. a. n. 30.* & ideo maturè dixit Innocentius de opinionibus hinc inde inter Catholicos controversis; tō enim *hinc inde*, significat opinionem gravi ratione, & Doctorum numero munitam, non autem opinionem, quæ à ferè omnibus censetur improbabilis, licet aliquis eam probabilem putet; eo enim ipso quod sit singularis, non est *hinc inde* controversa, sed ferè non controversa. Sed de hoc toto *tract. 3.*

N. Ex his infero 1. quod cum omnis propositio, ex quâ evidenter sequitur damnata, sit certò falsa, poterit ut talis censurari, cum modò non sit ampliùs controversa. Secundò infero, quod cum non omne consequens illatum ex damnatâ sit falsum, sed aliquando verum, hinc non potest censurari. Tertiò infero cum P. Ripalda *tom. 3. d. 1. n. 32.* quod censurans opiniones controversas, peccat tantum contra obedientiam, non contra fidem.

S E C T I O III.

An in casu extrema necessitatis liceat aliquam ex damnatis ad praxim deducere?

§. I.

Sententia affirmantis fundamenta.

S U M M A R I U M.

DD. affirmantes, n. 38.

Rationes, n. 39. ad 41.

Decretum Clem. VIII. de absolvendo absenti, an ea absolutio foret invalida? n. 40.

Pij V. Decretum de Monialium egressu, n. 41.

N. 38. Torrec. Lumb. Filgu. M Hoz. Diez de Prado. P. Card. Corel. **M** Ovet hoc dubium, & affirmat Torrec. *diff. 5. a. n. 23.* qui citat Lumb. in explicatione *prima* damnatæ n. 1683. *pagin. 1068.* Filgu. in Lucernâ, in explic. *prime* damnatæ *conclus. 3.* Hozes in explicatione 1. n. 3. & potuisset eodem modo citare P. Card. 10. 4. *dis. 2. n. 5.* Diez de Prado in explic. 1. n. 5. Corella in explic. 1. n. 6. sed quò sensu verum sit eos Autores stare pro affirmativa parte, patebit ex dicendis.

N. 39. Probat Torrec. primò: quia in casu extremæ necessitatis, non præsentè materiâ certâ Baptismi, potest, immò debet quis uti materiâ dubiâ præsentè. Secundò, quia videtur alienum à pietate Ecclesiæ, quod velit prohibere praxim aliquarum ex damnatis urgente gravi necessitate, si vita periclitetur, si grave damnum imminet, &c. Tertiò, hoc idem locum habet in alijs legibus, quæ licet generaliter ferantur, attamen casus necessi-

tatis urgentis exclusi intelliguntur, ut notat Filgu. l. c. & in explic. *tertia.* Addit ex Lumb. *tom. 1. n. 462. pag. 450.* quod si propositio non prohibeatur ut falsa, sed tantum ejus praxis, licita erit praxis in omni eo casu, in quo DD. citati à Dianâ in *Summâ* verbo, *Diana. Lex*, docent legem non obligare, ex. gr. quando fundatur in solâ præsumptione, quâdo totalis finis legis cessat, & in casu impotentia, & alijs. Monet tamen ibi Lumb. ne peccetur ex ignorantia crassa, hæc enim ante Deum non excusat. Deinde idem Torrec. citat iterum Lumb. *tom. 3. pag. 1060.* limitantem dictam generalem doctrinam, & dicentem, quod nullus, neque ex eo quod in se cesset periculum, neque ex eo quod in ipso cesset finis legis, poterit aliquam ex damnatis deducere ad praxim abique mortali; quia Papa vetat, ne quis in cautâ propriâ sit iudex sui ipsius, ex. gr. an cesset periculum; & quia in nullo cessat totalis finis legis, qui est, ut Christiani uniformiter operentur, & obedientiam exerceant; & ideo Pontifex, ut has tergiversationes obruncet, præcipit in virtute S. Obedientia. Demum Torrec. duo monet; primum est, hanc ultimam Lumb. doctrinam non obitare, quod liceat in casu extremæ necessitatis aliquam deducere ad praxim. Secundum est, quod ex sententiâ de licitâ praxi alicujus ex damnatis urgente gravi propriâ, vel proximi necessitate, non est extendenda ad omnes damnatas; ex. gr. numquam licet, etiamsi periculum vitæ imminet, aut alia gravis necessitas urgeat, uti restrictione purè mentali, & Sacramento- rum simulatione. Ad quales autem dicta doctrina extendi possit, nihil dicit. Hæc Torrec. Hispanè, ego Latine. Confirmari po- test ex sententiâ ijs omnibus, quæ doctissi- mus in paucis P. Moya *tom. 1. tr. 3. qu. 6. per totam* adducit, & rejicit in favorem aliquorum putantium, (cum quibus novissime sentire videtur Joan. Pontius d. 46. qu. 2. *conclus. 2. n. 9.* sed immeritò) quod cum absolutio inter absentes non sit à Clemente VIII. declarata invalida, sed tantum illicita, consequenter in casu extremæ necessitatis poterit Confessarius sciens dolorem poenitentis impertiri eidem poenitenti, etsi absenti, absolutionem. Primò; quia plerique T. T. supponunt, quod si talis absolutio non est invalida, erit licita pro casu extremæ necessitatis, & ideo, ut negent eam pro omni casu licitam, dicunt esse invalidam. Secundò; quia Decretum Clementis, esto utatur verbis universalibus, *ne umquam tamquam probabilis defendatur*, neque ad praxim quovis modo deducatur, non includit casum extremæ necessitatis;

N. cessitatis: eo modo, quo Decretum Pij V. prohibens Monialibus egressum præterquā in casu magni incendij, vel gravis infirmitatis, ex gr. lepre, exponitur per verba universalialia prohibentia, *sub quovis alio pretextu, & occasione egressum*; & tamen P. Azor, & Navarrus apud P. Moyam n. 16. concedunt Monialibus egressum in casu extremæ necessitatis; & ratio est; quia leges humane non tam pressè obligant, ut mortis periculum subire cogamur; & ideo plura in extrema necessitate licent, quæ alias non licerent: ergo idem in casu nostro. Similiter confirmari potest ex eo, quia Decretum Innocentij XI. dicit, statuit, ac decrevit *pro nunc* sequentes propositiones damnare; & Decretum Alexandri VII. utitur particulâ *interea*, quæ æquivaleret ac *interim*, vel *pro nunc*, aut *rebus sic stantibus*, ut notant Jurisperiti apud P. de la Fuente *disp. 1. qu. 5.* ergo lex Pontificia eas damnans subjacet mutationi, seu non est perpetua, hoc enim significat *tò pro nunc*.

S. II.

Amplector negantem.

SUMMARIUM.

Verba Innocentij attentè consideranda, n. 42.
Quid ex illis constet? ibid.
Præiens quæstio est valde affinis illi, an Deus in septem ultimis Decalogi præceptis dispensare possit? n. 43.
DD. tuentes posse, n. 44.
DD. communiter hoc negant, quod directè, sed indirectè tantum, ibid.
Dispensatio directæ, & indirectæ, quid? n. 45.
Applico hoc nostræ quæstioni, n. 46.
Recta ratio est uxor adolescentie ex S. Hier. ib.
Objecta Decreti, alia sunt pro omni casu, alia non nisi ut sub tali circumstantiâ scandalosa, n. 47.
Solve argumenta, quod Deus in naturæ lege dispensavit, n. 49.
Numquam licet praxis scandalosa retentâ scandalâ circumstantiâ, licet dimissâ, n. 50. 51.
Rationes n. 52. ad 58.
Paritas ex alijs legibus Pontificijs inutiles, n. 53.
A nullo Decreto Pontificio legislativo simul, & declarativo fieri potest exemptio: potest a puro legislativo. Cur? Ibid.
Nulla damnata assignari potest, quæ urgente necessitate sit practicabilis. Inductio, n. 56. 57.
Nullus Doctor stat pro opposita, n. 58.
Non est contra pietatem Ecclesiæ, ut numquam licet ex objecto illicitum, n. 59. 60.
Discrepan inter leges Pontificias vetantes indifferens, & Decreta declarativa, n. 61.
Fini prohibitionis numquam cessare potest, n. 62.

DD. tuentes cessare legem, cessante ejus sine in particulari, ibid.

Decretum Clementis VIII. circa absentis absolutionem, n. 63.

Ly tunc, & interea, an legem declarativam Papa velit non esse æternam, n. 64.

ANtequam, quod sentio, exponam, N. præmitto primò verba Decreti Innocentij attentè consideranda; ait enim in proœmio: *SS. D. N. re maturè consideratâ, statuit, ac decrevit, sequentes propositiones, & unamquamque ipsarum, sicut jacent, ut minimum tamquam scandalosas, & in praxi perniciosas, esse damnandas, & prohibendas, sicut eas damnat ac prohibet.* In fine autem loquens de praxi, ait: *Prohibet omnibus... ne prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum ad praxim deducant.* Ex his verbis constat primò, hoc Decretum non esse purè legislativum, sed prius est declarativum, deinde prohibitivum. Secundo constat opiniones non esse scandalosas, quia prohibitas, immò fuisse prohibitas, quia scandalosas; nam prius declarat esse scandalosas, dein eas prohibet. Tertiò constat damnare, & prohibere tamquam scandalosas, *sicut jacent*, quare si aliter sumantur, ac jacent, & tali modo, sive per detractiōnem, sive per additionem mutantur, ut non retineant rationem scandali, eò ipso sicut tunc non sunt amplius propositiones, quæ fuerunt damnatæ, sed sunt diversæ, & aliæ non damnatæ, ita qui eas practicat, non practicat damnatas, sed diversas à damnatis, in quo, ni fallor, æquivocatus est Torrecilla. Quarto constat, eò ipso quod Decretum est prohibitivum, eò ipso exponitur per negationem; negatio autem est malignantis naturæ, & negat universaliter omnia, quibus præponitur. Quintò constat Decretum damnare, & prohibere non tantum omnes collectivè sumptas, sed etiam quamlibet ipsarum singillarim sumptam; & non tantum prohibere praxim omnium, sed singularum. Sextò constat Decretum, tum quæ legislativum, tum quæ prohibitivum, uti verbis universalibus negativis, nullâ adjectâ exceptione.

Præmitto secundò, quæstionem hanc, an N. in casu extremæ necessitatis propriæ, aut alienæ liceat practicare aliquam ex damnatis, ut scandalosis, esse valde affinem illi, quæ à Theologis 1. 2. ubi de *Legibus*, agitur, an Deus, vel homo dispensare possit in jure naturæ, in septem præceptis secundæ Tabulæ, seu quæ ordinantur ad proximum; nam in tribus primæ Tabulæ, quæ respiciunt Deum, non posse Deum dispensare, est certum

Ocha. certum Theologis contra Ochamum in 2.
 Gerfon. qu. 19. Gerfonem, & alios paucos, quos ci-
 P. Suar. tat P. Suar. d. 2. de Legibus cap. 15. n. 3. Dixi,
 esse valde affinem; sicut enim, si Deus dis-
 pensare potest, actus jure naturæ vetitus erit
 licitus, ex. gr. furtum, homicidium, fornicatio;
 ita si extrema necessitas est causa iustifi-
 ciens practicandi declaratam, & damnatam,
 ut scandalosam, licita erit praxis opinionis
 intrinsecè scandalosæ. Ut autem Theologi
 communissimè (contra Scotum in 3. dist. 37.
 N. qu. unicā. n. 6. asserentem duo prima præcep-
 44. ta primæ Tabulæ esse à Deo indispensabilia;
 esse autem dispensabilia quoad alia secundæ
 Tabulæ, excepto illo, *Non falsum testimo-
 nium dices*: & contra D. Bonav. in 1. dist.
 D. Bo- 47. Navarrum, Canum, quos citat, & se-
 navent. Navarr. quitur P. Sanchez lib. 4. Moral. cap. 37. n. 5.
 M. Can. & lib. 8. de Matrim. d. 6. n. 5. & suo Scoto
 P. Sach. adhæsit Herinx tom. 2. d. 1. de Legibus qu. 6.
 Herinx, & multo magis Pontius d. 25. qu. 3.) negant,
 Pontius Deum, aut hominem posse dispensare dire-
 S. Tho. ctè in jure naturæ: ita S. Th. 1. 2. qu. 100.
 art. 8. & alij sine numero, quos citat, & se-
 quitur P. Guballinus lib. 3. cap. 3. qu. 3. in-
 P. Gib. ter quos melius præ cæteris P. Molina, P.
 P. Mol. Valencia, P. Suar. lib. 2. de Legib. cap. 15.
 P. Val. P. Salas d. 5. de Legib. sect. 9. M. Mart. de
 P. Suar. Prado in Theol. Mor. cap. 3. de Leg. qu. 2.
 P. Salas. §. 4. Domin. Soto in 4. dist. 33. qu. 2. pag.
 Mart. de P. ad mihi 219. Maius in Theol. Mor. d. 2. qu.
 P. ad 2. art. 2. distinguunt cum P. Valencia 1. 2.
 M. Sot. d. 7. qu. 4. pun. 6. P. Sanchez lib. 8. de Ma-
 Mastr. trim. disp. 1. n. 2. distinguunt, inquam, du-
 P. Sanc. plicem dispensationem, aliam directam, &
 propriam talem, aliam indirectam, & impro-
 priam talem. Propria est relaxatio ab obliga-
 tione legis; immutata omni penitus circum-
 N. stantia, sub quâ lex obligabat. Impropria est,
 45. quando removetur aliqua conditio, sub quâ
 obligabat, & quâ remota non obligat: ex. gr.
 si libereris à lege jejuniij stante omni circū-
 stantia ætatis, sanitatis, & absentia impedi-
 menti gravis, sub quibus lex jejuniij obligat,
 est dispensatio propria: si libereris, quia in-
 firmus, vel carens ætate, & non stantibus
 iisdem circumstantiis, est dispensatio impro-
 N. pria. Ita dico accidere in nostro casu: si quis
 46. damnatam, ut scandalosam, præticet, stan-
 te omni circumstantia, sub quâ est scanda-
 losa, practicabit propriè damnatam: si præ-
 ticet damnatam, addito, vel dempto ali-
 quo, quo addito, aut dempto, non manet
 scandalosa, practicabit impropiè damna-
 tam; eo enim ipso quod cessat esse scanda-
 losa, non est damnata. Sicut enim inter obje-
 D. Hier. cta, seu materiam, quam respicit lex natu-
 S. Bona. ræ, quæ à S. Hieron. apud D. Bonav. in 2.

Sent. dist. 3. art. 2. qu. 1. n. 1. bellè vocatur uxor
 adolescentie juxta dictum Malachia 2. *Custodi-
 te spiritum vestrum, & uxorem adolescentie*
 vestre: alia sunt, quæ quacumque circum-
 stantia addita, vel dempta, manent semper
 illicita, & lex naturæ respicit absolute hæc
 objecta, prohibendo illa pro omni circum-
 stantia; tale ex. gr. est mendacium: alia sunt
 objecta, quæ lex naturæ respicit non abso-
 lute, sed ut affecta tali circumstantia; nam
 præcè ut affecta tali circumstantia sunt ju-
 re naturæ prohibita, & hæc sunt tantum il-
 licita, & vetita stante tali circumstantia, qua-
 le ex. gr. est furtum, quod vetatur tantum
 quousque non transferatur in te, sive à Deo,
 sive ab homine, jus in talem rem; homici-
 dium, quod vetatur tantum, si fiat propria
 autoritate, & secluso moderamine incul-
 patæ tutelæ. Ita dico ego, quod inter obje-
 cta, quæ respicit Pontificum Decretum, ali-
 qua sunt absolute, & pro omni circumstan-
 tia scandalosa, talis ex. gr. est pura restri-
 ctio, est enim mendacium æquivalenter fal-
 tem; aliqua sunt scandalosa tantum, ut affe-
 cta tali circumstantia, quâ præcisa, sicut
 non manent scandalosa, ita nec manent dam-
 nata, nec declarata scandalosa; talis ex. gr.
 est usurpatio famuli in necessitate extrema;
 tunc enim non est furtum; vel ministratio
 Sacramenti sub probabili opinione. Demum,
 N. sicut Theologi communissimè negantes
 48. Deum dispensare posse, ne quidem in præ-
 ceptis secundæ Tabulæ, quæ sunt etiam de
 jure naturæ, respondent paucis ita arguenti-
 bus, nempe, Deus dispensavit in tertio,
 abrogando post Christum D. sanctificatio-
 nem Sabbati; in quinto, præcipiendo Abra-
 hamo occisionem filij; in sexto, tum in for-
 nicatione præcipiendo Oleg, ut accederet
 ad mulierem fornicariam; tum in polyga-
 mia, permittendo Israelitis multitudinem
 uxorum; in septimo, præcipiendo Israelitis,
 ut tollerent vasa propria Ægyptiorum: ad
 hæc, inquam, & similia respondent, Deum
 non dispensasse propriè in lege naturæ, quasi
 permisit, ut stante omni circumstantia, sub
 quâ tale objectum erat jure naturæ vetitum,
 permisit, inquam, oppositum; sed tan-
 tum dispensavit impropiè, quatenus addi-
 dit, aut abstulit circumstantiam ab objecto,
 quâ addita, vel ablata, non est amplius jure
 naturæ vetitum, atque adeo dicunt in nullo
 casu, stante omni circumstantia, sub quâ ob-
 jectum est jure naturæ vetitum, fuisse licitum,
 sed tantum fuisse licitum, sublatâ, aut addi-
 tâ aliqua, quâ addita vel sublatâ, non est ju-
 re naturæ vetitum: ex. gr. quando Deus
 præcepit Abraham, ut filium immolaret, non
 id jussit

id iussit tamquam legislator dispensans super homicidium, sed tamquam Dominus vitæ, & mortis humanæ, tradens Patri Isaac occidendum, sicut quis tradere potest suum pecus, ut optime dicit Soto *l.e.* & antequam precipere Osee fornicationem, transtulit in Oseam jus ad talem mulierem, quo jure in Oseam translato fornicatio non est jure naturæ vetita; nam est tantum Osee jure naturæ vetita, non translato ad corpus talis mulieris in Oseam jure. Similiter polygamia est tantum jure naturæ vetita, remota necessitate generis humani, non autem stante multiplicationis necessitate. Rursus furtum erat jure naturæ vetitum Israelitis, dato, quod non haberent jus in vasa Aegyptiorum, non autem transferente Deo in Israelitas jus in eadem vasa, & consequenter numquam verum est, licitam esse in nullo casu actionem jure naturæ vetitam, stante omni circumstantia, sub quâ est vetita, sed est licita tantum, sublata, aut addita aliquâ, quâ addita, aut sublata, non est jure naturæ vetita. Ita dico ego, quod stante omni circumstantia, sub quâ opinio damnata, ut scandalosa, manet scandalosa, pro nullo casu est licita ejus praxis; addita autem, vel sublata aliquâ, quâ addita, aut sublata, non manet scandalosa, licet ejus praxis: attamen non ideo inferitur, licitum esse praticare scandalosam, sed tantum inferitur, licitum esse praticare opinionem, quæ antea erat, nunc autem non est, ob aliquam circumstantiam additam, aut deceptam, amplius scandalosa: ex gr. qui praticat, ut licitam, ministrationem Sacramenti juxta opinionem probabilem de valore materiæ, tutiore non presente, ut accidit in casu necessitatis, non praticat scandalosam, immo praticat non scandalosam, nam damnata, ut scandalosa, non est hæc, *Non est illicita consecratio Sacramenti secundum opinionem probabilem, non presente tutiori; sed hæc, Non est illicita consecratio Sacramenti secundum opinionem probabilem, relicta tutiori.* Nisi igitur Torrec. & si quis alius ei adhereret, (solus enim quantum vidi de hoc dubitavit) probet licitam esse in casu extremæ necessitatis propriæ, aut alienæ praxim alicujus ex declaratis, & damnatis, ut scandalosis, *sumptis, ut jacet*, seu nullatenus damnatâ mutata, & retenta, stante etiam eâ extremâ necessitate, ratione scandali, ob quam est damnata, nihil probabit; quod enim amissa ratione scandali, & sumpta *aliter ac jacet*, aliqua ex damnatis praticari possit, hoc non erit praticare damnatam, nec scandalosam; immo erit praticare non damnatam, & non scandalosam; quod quidem non tantum li-

cet in extremâ necessitate, sed etiam eâ scclusâ, immo aliquando tenebimur ad praxim. His positis,

Dico, in nullo omnino casu, qualicumque & quantumcumque gravissimæ necessitatis, licitam esse praxim ullius opinionis definite à Pontifice ex Cathedra, & ab eodem damnatæ, *tamquam scandalosæ, sumptæ ut jacet.* Ita P. Card. tom. 4. disp. 4. cap. 7.

Probatur primò: Omnis damnata à Papâ, N. ut scandalosa, sumpta, ut jacet, est definita scandalosa ex objecto, ut supra docui, nam declaratur ad minimum tamquam scandalosa, & in praxi perniciofa; ita enim loquuntur uterque Alexander, & Innocentius: sed nullum definitum per infallibile judicium Pontificis, ut ex objecto sumptum, ut jacet, illicitum, potest, ut jacet, non esse scandalosum; si autem non potest non esse scandalosum, non potest non esse illicitum; & si non potest non esse illicitum, repugnat, ut sit licitum: ergo nulla opinio declarata à Pontifice, ut jacet, scandalosa, potest, stante etiam gravissimâ necessitate, esse licita, sumpta, ut jacet. Maior, & minor constat evidenter ex fuisse dictis; consequentia autem est legitima. Confirmo: quia licet vetitum, ut scandalosum, posset in aliquo casu esse licitum, attamen declaratum scandalosum, ut jacet, posse esse licitum, repugnat; nisi velis, vel declarationem esse falsam, quod declarationi Pontificiæ repugnat; vel intrinsecè scandalosum, & illicitum, sumptum cum illis, per quæ constituitur illicitum, esse posse licitum, quod etiam repugnat. Hinc omnes paritates adductæ ab Adversario, sumptæ à cæteris legibus Pontificijs, inutiles omnino sunt. Aliud enim est loqui de Decreto Pontificio legislativo simul, & declarativo, immò legislativo, quia declarativo; aliud loqui de Decreto Pontificio purè legislativo: ab hoc enim fieri potest exemptio propter easdem causas, propter quas DD. docent, nullam legem positivam vetantem aliquid ex se indifferens obligare, stante extremâ necessitate, vel sublato fine, vel inductâ legitimâ præscriptione; attamen à Decreto Pontificio declarativo, & legislativo, quia declarativo, in nullo casu exemptio dari potest; quia quod Papa per infallibile judicium declarat ex objecto scandalosum, sumptum ut jacet, pro nullo casu sumptum, ut jacet, declaratum ut scandalosum, potest non esse tale.

Secundò probatur: quia, juxta Adversarium, si opiniones essent declaratæ à Papâ, ut falsæ, numquam licita esset praxis ullius, etiam stante extremâ necessitate: sed per me omnes

omnes damnata à Papà ut scandalosa, sunt vel speculativè, vel practicè falsa, juxta probabilitatem speculativam, aut practicam inclusam in damnata: ergo pro nullo casu erit licita praxis alicujus ex illis.

N. 55. Tertiò probatur: quia dum Adversarius dicit, licitam in extremâ necessitate esse praxim alicujus damnatae ut scandalosae, quæro, an talis necessitas tollat rationem scandalali, an relinquat propositionem, ut antea, scandalosam? Si tollit, contra primò; quia tunc non practicabitur scandalosa sumpta ut jacet, sed quæ erat, & nunc non est scandalosa. Contra secundò; quia tunc non tantum extrema necessitas, sed qualibet circumstantia tollens ab objecto damnatae rationem scandalali, erit causa sufficiens practicandi damnatam: sicut autem Adversarius tunc dicet, vel non practicari tunc damnatam, & scandalosam, nam per eam circumstantiam additam, aut detractam tollitur ratio scandalali, sed practicabitur non damnata, & non scandalosa; ita ego hoc dico de extrema necessitate, quæ si tollit rationem scandalali, non practicabitur scandalosa: vel si dicet practicari tunc damnatam, (præterquamquod malè omnino loquatur) dicam ego, non præsentem extremâ necessitate, sed præsentem qualibet aliâ circumstantiâ tollente rationem scandalali, licere praxim scandalali, inferam: ergo scandalosum, & illicitum potest, stante scandalo, & non licentiâ, esse licitum, quo nil magis chimæricum. Confirmo: quia Adversarius nullam ex damnatis assignare potest, quæ etiam stante extrema necessitate, & sumpta ut jacet, non sit scandalosa: fumo enim primam ex damnatis ab Innocentio, quam ille sumit; hæc ait: *Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiori*: hujus praxim dicit Adversarius stante extrema necessitate esse licitam; quæro, an stante eâ extrema necessitate sit præsens alia materia tutior, an non? Si non est; ergo non practicatur damnata, nam damnata dicit, *licere ministratio-nem Sacramenti juxta opinionem probabilem de valore, relicta tutiori*; in nostro autem casu cum nulla materia tutior ad valorem requisita adsit, neque adest opinio tutior, cum non adsit objectum illius: ergo tunc tantum practicatur ut licita ministratio Sacramenti juxta opinionem probabilem, non relicta, seu non præsentem tutiori: ergo non practicatur damnata, immò practicatur non damnata, & necessaria. Si est: ergo stante extre-

mâ necessitate est licita ministratio Sacramenti secundum opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore; sed hoc dici non potest, nec Adversarius, aut ullus ab eo citatus hoc dicit; unice enim dicunt esse licitam materiam dubiam, & incertam, non præsentem materiâ certâ: ergo &c.

Quartò probatur: quia damnata est, *Li-N. cet ministratio Sacramenti secundum opinio- 57. nem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiori*. Contradictoria damnata est, *Non licet ministratio Sacramenti secundum opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiori*: illa est certò scandalosa; hæc est certò non scandalosa. Jam sic: Propositio contradictoriè opposita damnatae affirmativæ est negativa: sed propositio negativa vera absolute prolata, falsificat omnem contradictoriam affirmativam: ergo cum hæc propositio, *Non licet ministratio Sacramenti juxta opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiori*, sit negativa absolute vera, verum enim est non licere; implicat, ut hæc, *Licet in extrema necessitate ministratio Sacramenti juxta opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiori*, sit vera; est enim affirmativa contrariè opposita negativæ veræ; duas autem contrarias esse simul veras, repugnat ex Dialecticâ. Confirmo juxta ferè omnes TT. Hæ propositiones, *Non furaberis, non occides, non fornicaberis*, sunt adeo absolute veræ, ut omnis opposita affirmativa sit falsa, adeoque falsum est dicere licitam esse in aliquâ circumstantiâ fornicationem, licitum esse in extrema necessitate furtum, nam tunc talis actio non est furtum, furtum enim est usurpatio rei alienæ invito rationabiliter domino; in tali autem necessitate dominus nō potest esse rationabiliter invitatus: ergo talis usurpatio rei alienæ tunc non est furtum. Sicut igitur si quis diceret, *Licet in aliquâ circumstantiâ, quod est contra legem naturæ*, malè audiretur; nam appositâ, vel demptâ tali circumstantiâ, eo ipso objectum non est amplius contra legem naturæ, & præcepta Decalogi sunt absolute vera, & numquam potest esse licitum, quod est contra legem naturæ; ita etiam malè audiretur à Theologis hæc propositio, *Licet in aliquo casu praticare declarata à Papà ex Cathedra ut scandalosam, & damnatam ut talem*; tum quia sæpe circumstantia tollit scandalum, & tunc non practicatur damnata; tum quia Pontifex declarat absolute non licere, & esse ex objecto scandalosum; tum quia declaratum, & damnatum, ut intrinsecè scandalosum, numquam potest esse licitum.

Quod

N. Quod autem nullus ex Authoribus citatis faveat Torrec. ostendo. Primò enim 58. Lumb. satis se explicat, dum dicit numquam cessare finem, propter quem à Papà damnatè fuerunt: ergo numquam erit licita praxis alicujus damnatè. Secundò Filgu. in Lucerna prop. 1. conclus. 3. aperte docet oppositum, ait enim: Quando circa Sacramenti valorem existunt diverſe opiniones probabiles, quarum una est tutior, licet minus probabilis, non est licitum sequi probabiliorem, sed tutiorem propter periculum nullitatis Sacramenti, ac ipsius fructus, dummodo ad hoc gravis necessitas, & causa rationabilis non urgeat, tunc enim irreverentia, quæ alias Sacramento fit, cessat, & utilitas proximi spiritualis procuratur; ut cum deest aqua liquida, lixivio utimur ad baptizandum. Hec Filgu. Nota tò cum deest; cò autem ipso, quod deest, eò ipso non adest tutior. Idem dicit prop. 3. trahens exemplum urgentis Baptismi non presente nisi materia dubia. Tertiò Hozes in *Explic. 1. damn. n. 3.* fiat evidenter pro contrario, cujus verba de Hispano in Latinum transfero: Supponendum est, ait, tamquam certum, quod prohibitio non loquitur in casu necessitatis, in quo uti non potest minister materia certà: & adducit exemplum infantis non presente, nisi aqua rosacea, quæ possit baptizari. Hos citat Torrec. Quod autem illi non faveat P. Card. est etiam certum, non tantum, quia docet omnem damnatam ut scandalosam esse certò falsam, sed etiam quia n. 5. ait: Certum est in casu urgentis necessitatis eligi posse ad proximam opinionem minus tutam, quoties opinio tutior non potest ad proximam deduci: ex.gr. si infante moribundo non inveniat aqua naturalis, debet sub conditione baptizari in lixivio, si præsto sit. Rursus, quod Diez de Prado non adhareat, est etiam certum, quia utitur eà paritate infantis moribundi non presente aqua certà; quo etiam exemplo, & circumstantià absens aquæ utitur Corella: ergo nullus ex citatis, sive à Torrec. sive à me, ei adhareat. Adde, etsi omnes dicerent quod Torrec. explicandi essent, esse licitam praxim damnatæ ut scandalosæ in extremâ necessitate, immò etiam eà non presente, sed presente quolibet circumstantià, quoties per talem necessitatē, & talem circumstantiam ab objecto damnatè tollitur ratio scandali, quod extra omne dubium est: at non ideo tunc practicabitur damnata, nec scandalosa, sed quæ antea erat, modo tamen nec est damnata, nec est scandalosa.

N. 59. Ad primam rationem oppositam dixi in Tom. I.

casu instantis Baptismi, & non presente materia certà, licitam esse ministrationem in materia dubià; hoc tamen non est praticare damnatam, quia quod non adest, non dicitur relinquere: ergo si materia tutior non adest, non relinquatur.

Ad secundam dico, non esse contra pietatem Ecclesiæ, ut velit numquam licere, quod ex se est illicitum, quoties retinet rationem illiciti; quòd si adit aliquid tollens ab objecto rationem illiciti, poterit praticari, at non practicabitur illicitum, sed quod fuit illicitum: quo modo dum dicitur, cæcus videt, tò cæcus ampliatur, seu, qui erat cæcus; ita hic, dum dicitur, praticatur illicitum, tò illicitum ampliatur, seu, quod erat illicitum.

Ad tertiam patet ex dictis discrimen inter N. 61. leges Pontificias prohibentes aliquid ex se inafferens, à quarum obligatione potest quis pluribus de causis liberari, & non tantum titulo extremæ necessitatis; & inter Decreta Pontificia declarativa simul, & legislativa, quorum prohibitio nititur declarationi, & vetat aliquid, quia declaratur intrinsecè scandalosum; atque adeo non est malum, quia vetitum, sed vetitum, quia est, & declaratur esse malum; ab his nullus potest liberari: ut enim credo tale objectum sub circumstantià, sub quâ est declaratum scandalosum, esse semper tale sub eadem circumstantià; ita retentâ eadem circumstantià, prohibeor semper praticare illud. Sicut ergo nullus audebit dicere, quod objectum declaratum à Papà scandalosum, possit declarari non scandalosum, ita neque dicere audeo, quod objectum damnatum à Papà, quia scandalosum, possit non esse scandalosum. Quod si dixerit posse non esse scandalosum, dicam quòd etiam eodem modo mutato objecto poterit Papa declarare non scandalosum: sicut autem Papa, si declararet non scandalosum, non haberet pro objecto suæ declarationis idem, ac dum declaravit scandalosum, sed aliud non scandalosum; ita dico, quod praticans objectum non scandalosum, non haberet pro objecto idem, ac dum practicavit scandalosum. Hæc instantia de declaratione Pape benè penetrata explicat nostram mentem.

Ad quartam dico, numquam cessare posse finem prohibitionis, nisi cesset ratio scandali, quæ est etiam finis declarationis. Neque intento servit, etsi quis sequatur sententiam affirmantem, quod cessante fine legis in particulari, cesset eò ipso pro eo particulari lex: quam sententiam fuisse defendit Caram. lib. 1. Theolog. Fund. a n. 636. Caram.

H

pag.

Navar. pag. 214. citans Navarrum, Dianam, Grana-
do, Hurtado de Mendoza, sive negantem
Grana. cum M. de Prado cap. 3. de Leg. qu. 12. &
Merd. Mastr. qu. 6. art. 5. cum plerique T.T. nil,
M. Mar- inquam, prodest, quia in nostro casu num-
tin. quam cedit finis. Potest autem in legibus
Mastr. prohibentibus aliquid indifferens, & non
declarativis objecti ex se mali, cessare aliunde
de finis, vel quia legislator tollat legem, vel
quia præponderat aliud bonum, vel quia
puræ leges humanæ, cth Pontificiæ, cum
non sint institutæ in perniciem, sed in salu-
tem, non obligant in extrema necessitate, &
quoties adest gravissima difficultas.

N. Ad confirmationem videri potest P.
63. Moya, qui optime probat abolitionem de-
P. Moy. claratam pro omni casu illicitam, esse inva-
M. Mar. lidam; quod etiam præstat M. Mart. de Po-
nit. in Tr. de Confess. Sacramentali qu. 3.
dub. 1. §. 3. pag. mihi 664. Adde nihil contra-
re nobis; vel enim est illicita, quia vetita,
vel vetita, quia declarata ex se illicita? Si
primum, nil contra me: si secundum, dico,
ut dicunt ferè omnes, etiam in tante pericu-
lo salutis æternæ non posse Confessionarium
conficium de dolore penitentis imperium
penitenti absenti abolitionem, quamvis
non imperiata in æternum periturus sit; quia
talis absolutio declarata est a Papa ex se il-
licita, adeoque pro omni casu illicita. Hinc
nostra sententia dicta paritate potius firmat-
ur, quàm infirmetur. Lege P. Moyam, à
quo plus doctrinæ hauries, vel in una tan-
tum quæstione, quam ab integra alicujus
disputatione.

N. Ad aliam confirmationem dico, quòd tò
64. pro nunc, aut interea, non significat legem,
seu declarationem Papæ, utpotè infallibili-
lem, non esse æternam, est enim æterna;
sed significat, quòd si detur casus, ut tollat-
ur ab illis scandalum, tunc non erunt dam-
natæ. Ita si Papa det de novo Mendicanti-
bus privilegiū, ut possint absolvere ab omni
casu Episcopis reservato, (de quo fusiè tra-
ctat M. Passerinus 2. qu. 187. tom. 2. à n.
122. & fusiùs à n. 364.) tolleretur à damnatâ
M. Pass. scandalum, quod nunc est intrinsecum dam-
natæ; opinio enim asserens Mendicantes
posse absolvere à casibus reservatis ab Epis-
copis, est intrinsecè scandalosa. Lege P. de
la Fuente disp. 1. n. 23. & qu. 15. & 16. per
totam, & n. 117. & nos alibi.

P. de la
Fuente.

An, ut propositiones damnatæ impunè doceantur,
aut impunè prædicentur, satis sit, ut su-
mantur aliter, ac jacent?

SUMMARIUM.

Ratio dubitandi, n. 65.
Dignissima M. Godoy animadversio pro damna-
tarum Interpretibus, n. 66.
Ut damnatæ sine excommunicatione doceri possit,
necessaria, & satis mutatio, quâ rationem
scandali aut heresis, ob quam damnata est,
amittat, n. 67.
Ut sine culpa prædicetur, non satis ut amittat
id, ob quod damnata est, sed necesse, ut nul-
lam aliam acquirat, immo ut certo solida ra-
tione probetur, n. 69.
Docens damnatam magis scandalosam, an in-
curreret excommunicationem? n. 70 ad 74.
Ut opinio sit morum regula, non satis, ut scanda-
losa, non sit; necesse ut sit certo probabilis,
n. 72.
Prædicans scandalosam peccaret in jus nature,
& Pontificium, ibid.
Nullam incurrit censuram laborans invincibili
ignorantiâ, n. 75.
An laborans ignorantia invincibili incurrat pœ-
nas? ibid.
Laborans vincibili utraq; incurrit, ibid.

Hanc quæstionem nullus, quem vide-
rim, sive ex illis, qui damnatas ab
utroque Alexandro, sive qui damnatas ab
Innocentio explicant, in disputationem vo-
cat, cum tamen, me iudice, sit omnium
pernecessaria. Vel enim, ne incurratur ex-
communicatio intimata docentibus damna-
tas, satis est, ut sumantur aliter, ac jacent,
ita ut satis sit quælibet mutatio, vel non?
Non primum, ut constabit; ergo secun-
dum: si autem secundum, eò ipso assignari
debet, quanta mutatio necessaria, & satis sit
ad hoc, ut à docentibus non incurratur ex-
communicatio. Idem dico de prædicanti-
bus, assignanda enim erit quæ, & quanta
mutatio necessaria, & satis sit, ut à prædi-
cantibus non incurratur culpa mortalis. Di-
xi hanc quæstionem à nullo agitari; nam P.
Arfdekin tom. 2. qu. 3. pag. 60. præcisè ait, dekin,
quod sicut satis esse potest una particula vi-
tiosa, ut prohibeatur, ita etiam, aliquâ ad-
jectâ, omisiâ, aut limitatâ, fieri potest, ut
eadem damnata sit tota à se, vel à prohibi-
tis diversa.

Sed antequam progrediar, tradere volo N.
animadversionem maximè tenendam ab 66.
illis,